

**PARAULES DEL RECTOR A LA PRESENTACIÓ DE
MARTHA NUSSBAUM**

CCCB

28 de juny del 2010

Martha Nussbaum és Ernst Freund Distinguished Service Professor of Law and Ethics a la Universitat de Chicago, adscrita al Departament de Filosofia, a la Law School i a la Divinity School. Aquest sol fet ja mostra la pluralitat dels seus interessos. Va estudiar teatre i el que en anglès en diuen ‘classics’ a la NYU, on es va graduar com a Bachelor of Arts; després va passar a Harvard, on va rebre un Master of Arts i el PhD l’any 1975 i va concentrar-se en l’estudi de la filosofia amb especial atenció al pensament i la literatura grecs. D’aquests interessos en va sortir un llibre magnífic, *The Fragility of Goodness* (1986), una obra en què a partir de la literatura grega, de les tragèdies gregues, mostra amb profunditat i lucidesa la immensa vulnerabilitat en la qual es realitzen els projectes i les vides dels éssers humans, enmig de dilemes, sovint, irresolubles.

El llibre va ser publicat quan la Prof. Nussbaum ja era professora a la Universitat de Brown, després d’una experiència al Harvard dels anys setanta i

vuitanta, que ella retrata com una comunitat acadèmica tremendament discriminatòria per a les dones.

Una recopilació de treballs publicada el 1990 amb el títol *Love's Knowledge* és una continuació d'aquesta línia de treball. Un mode aristotèlic d'entendre la vida humana i la seva finalitat que ella, sàviament, condensa en una frase d'un dels seus autors literaris preferits, Henry James: l'intent de ser "finely aware and richly responsible".

Potser aquest interès per Aristòtil la dugué a ocupar-se més directament de qüestions referides a la justícia, en què destaca la seva col·laboració amb Amartya Sen en el desenvolupament de l'anomenat *capability approach*, per exemple (amb Amartya Sen) a *The Quality of Life* (1993) o, més recentment, l'expansió de la teoria de la justícia, com la de John Rawls, a àmbits diferents: els discapacitats, la justícia transnacional i la justícia envers els animals: les fronteres, que al seu parer, cal creuar: (*Frontiers of Justice*, 2006).

A la vegada, ha dedicat (des del seu ja antic interès pel pensament dels estoics) un esforç considerable a esbrinar el lloc que les emocions ocupen a la vida humana. Com que des del seu trasllat a la Universitat de Chicago ha estat professora a la Law School, aquest interès ha anat sovint acompanyat d'una recerca del lloc que les emocions tenen a la pràctica del dret. Així, per exemple, a *Hiding for Humanity* (2004). Molts dels seus llibres, entre els quals els esmentats, tenen traducció al castellà.

Les societats plurals en les quals vivim, el seu interès creixent pel dret i la política i un tret biogràfic: la seva conversió al judaisme, després del seu primer matrimoni, l'han apropada al tema del qual ens parlarà avui: la llibertat de consciència.

Abans d'introduir-la en aquest aspecte, vull esmentar que aquest acte ha estat possible gràcies al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona i al seu director, l'amic Josep Ramoneda, i a l'Aliança 4 Universitats (que agrupa la UAB, la UAM, la Universitat Carlos III i la UPF), que volen inaugurar d'aquesta manera un debat intel·lectual profund i ric, entre Barcelona i Madrid, Madrid i Barcelona. Començar-lo amb la Prof. Nussbaum, una de les pensadores més destacades de l'actualitat, és un honor per a tots i una penyora per al futur.

La conferència d'avui duu per títol "Liberty of Conscience: the Attack on Equal Respect" i, com tindrem ocasió de comprovar, articula una concepció a la vegada fidel a la tradició de la modernitat, on l'espai públic és neutral en matèria religiosa, amb una subtil manera de respectar les conviccions religioses de cadascú, que conformen sovint el seu teixit íntim.

Goso acabar aquesta introducció, demanant-li què pensa d'un cas que va haver de decidir el Tribunal Constitucional espanyol (STC 154/2002, de 18 de juliol), en què un nen de 13 anys, Marcos, va morir després de negar-se, amb rotunditat i fent accions per impedir-ho, a rebre una transfusió de sang necessària per salvar-li la vida. La família eren testimonis de Jehovà, però sabedors de la legislació espanyola, i donat que Marcos era menor d'edat, van acceptar la transfusió. Només es van negar a convèncer Marcos. I encara que

el Tribunal Suprem els va condemnar per homicidi pel fet de la seva negativa a convèncer el seu fill, donat que tenien la posició de garants de la seva vida, el Tribunal Constitucional els va absoldre per considerar el fet de no convèncer el seu fill un exercici de la llibertat de consciència.

Amb casos jurídics com aquest, que plantegen profunds problemes morals, està trenada la conferència i, de fet, l'obra de la Prof. Nussbaum. Escoltar-la mereix molt la pena.

Moltes gràcies.